

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

Ἄριθ. 23

2 Μαΐου 1977

Γραφεία: Ὀδὸς Ἀκαδημίας 64 - Τ. 143
Τηλ. 32.48.202 — 65.11.669

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ

(Ὁρειβατικὸ - Φυσιολατρικὸ)

Ἄπὸ τὰ ἠλιόχαρα βουνὰ στοὺς ἀνθιομένους κάμπους

Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά, πού ὁ κ. Ἀπόστολος Βερτόδουλος θὰ μᾶς χαρίσει εἰκόνας τῆς Ἠπειροῦ ἀπὸ τὴν ὄθονη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας.

Ἔχει τοῦτο τὸ δίδυμο χάρισμα. Εἶναι ὀρειβάτης καὶ ταυτόχρονα καλλιτέχνης - ἔρασιτέχνης καὶ ὄχι ἐπαγγελματίας - φωτογράφος καὶ Ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ Ὁρειβατικοῦ Ἰωαννίνων.

Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ φωτογραφικὸς φακὸς του μπόρεσε νὰ συλλάβῃ ἐνστατανῶς ἀπὸ τὶς «ἀπάτητες» γιὰ τοὺς πολλοὺς θελοῦσινες πλαγιές τοῦ Σμόλιγγα καὶ τὶς κροκαλοπαγεῖς κρεμάλες τῆς Ἀστράκας τῶν 2.600 μέτρων ὡς τὸ ὑψομετρικὸ μηδὲν τῆς χιλιόκαλης Πάργας ἢ τοὺς καλαμιῶνες τῆς Ἀχερουσίας πού φτερουγίζουν ἀρχαῖες καὶ νέες φυγές καὶ ἀπάνω ἀπὸ τὸ ρέμα τοῦ φριχτοῦ Κοκυττοῦ. Ἀκόμα ἀπὸ τὴν ὀρεινὴ σκυθρωπὴ στέππα τῆς Μουργκάνας ὡς τὰ ὕψη τῶν Τζουμέρκων, πού ζυγιάζονται οἱ σταυραητοὶ τοῦ Κρυστάλλη.

Ἄπὸ τὴν ὀργανιστικὴν βλάβιση τοῦ Πιωνίου, πού φαίνεται πὼς τὴν τρέφουν οἱ φωσφορίτες, ὡς τοὺς λιπαροὺς λειμῶνες τοῦ Λούρου. Ἄπὸ τὸ δάσος τῆς Μπούνας, πού σὰν Λάμια ἔφαγε ἐκατοντάδες καλλιχάρια τοῦ '40, ὡς τὸ Μαλακάσι καὶ τὶς Συρακοκαλαρίτες, πού ἀσπρολογοῦν οἱ πλαγιές τους ἀπὸ τὰ τσελιγκάτα. Κι' ἀκόμα ἐνστατανῶς (στιγμιότυπα) ἀπὸ τὶς Δρακόλιμνες τοῦ Σμόλιγγα καὶ τῆς Γκαμήλας, στὸ ὑψόμετρο τῶν 2.000 μέτρων, πού θέλησε νὰ ἐξερευνήσῃ ἢ ἐρεθισμένη φαντασία τοῦ Ἀλῆ Πασιᾶ ἀνεβάζοντας

ὡς κεῖ ἀπάνω θάρκες καὶ πού τὸ ἐγγεῖρημά του διέλυσε μὲ τὶς βροντὲς τοῦ ὀψιθρεμῆτης Ἠπειρώτης (Δωδωναῖος) πρώτα, κι' ἔπειτα Ὀλύμπιος, Δίας!

Εἰκόνας πού μόνο ἡ εὐδαιμονία τοῦ ὀρειβάτη μπορεῖ νὰ μᾶς προσφέρει ἐπάνω ἀπὸ γκρεμοὺς καὶ θάραθρα, ἐπάνω ἀπὸ πολίσματα καὶ οἰκισμοὺς ἀνυποψίαστους στὸν Ἠπειρωτικὸ χῶρο, γεφύρια καὶ ρεῖθρα πού κυλίσονται, ἱερὰ σκηνώματα καὶ ἀρχαιολογικὰ ὑπολείμματα, προσιτὰ κι' ἀπρόσιτα, ὅπου ὁ διαβήτης τῶν ποδῶν τοῦ ὀρειβάτη προσάγει κι' ὅλα αὐτὰ σ' ὅλες τὶς ἐποχὲς τοῦ ἔτους, εἴτε λουσμένα στὸ καλοκαιρινὸ φῶς, εἴτε ντυμένα στὴν παρμυθένια χειμωνιάτικη ἐρμύνα.

Κι' ἀναπολῶ τώρα τρεῖς εἰκόνας πού θὰ μοῦ μείνουν σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ ἀληθιμότητες καὶ ἀνεπανάληπτες.

Ἄπὸ τὴν κορυφὴ τῆς Οἴτης νὰ ἀναδύεται χρυσὸ πορτοκάλι ἀπὸ τὸν Μαλιακὸ κόλπο ἕνας ὀλόλαμπρος αἰγαῖος Ἥλιος Ἄπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ Μπουτσιάκι τῶν Ἀγράφων τὰ ἀμέτρητα βουνὰ τους χιονισμένα, κουραμπιέδες σὲ πιατέλα. Ἄπὸ τὸ καταφύγιο ΣΕΟ τοῦ Ὀλύμπου, ὦρα 9.30 βράδυ, 23 Αὐγούστου ν' ἀντιφεγγίζουν ἀκόμα οἱ πλαγιές ἀπὸ τὶς ἠλιαχτίδες, ἐνῶ οἱ κάμποι εἶναι βυθισμένοι στὸ σκοτάδι, ἐνῶς ἡλίου πού ποντίστηκε στὸ περίγυρο τοῦ οὐρανοῦ.

Τέτοιες εἰκόνας εὐκαιριακὲς μέσα στὴν ἀέναη κατεργασία τῆς φύσεως μόνο καλλιτέχνης ὀρειβάτης μπορεῖ νὰ μᾶς δώσει, ἀν' στάθηκε τυχερὸς νὰ τὶς πιάσει, καὶ ὁ κ. Ἀ. Βερτόδουλος ἐπὶ δεκαετίες πεζοπό-

ΑΠΗΧΗΣΕΙΣ

Τούς καλούς λόγους, λόγους, εσοδήποτε υπερβολικοί κι αν είναι, οι άνθρωποι τούς καλοδέχονται και τούς κλείνουν βαθειά στην καρδιά τους, όταν μάλιστα αναφέρονται στην αναγνώριση κάποιας προσπάκειας, που χρέος μας έχουμε να κάνουμε για τὸ καλὸ τῆς Ἡπειρου.

Τέτοιοι καλόδεχτοι λόγοι μᾶς ἔρχονται ἀπὸ τὸν Ἐπίτιμο Δήμαρχο Δελβινακίου, τὸν Ματθαῖο Βαλκίωνη, πὺ οἱ ἀναγνώσται μᾶς εἶδαν τὴν ἐκ 10.000 δραχμῶν προσφορά του ὑπὲρ τῆς Πνευματικῆς Στέγης, καὶ ὅσα συγκινητικὰ τὴν συνώδευαν, στὸ προηγούμενο Δελτίο.

Μὲ τὴν ἀφορμὴ τῆς πρὸς ἐκεῖνον ἀποστολῆς τοῦ ὑπ' ἀριθ. 18 τῆς σειρᾶς τῆς Ἡπειρωτικῆς βιβλιοθήκης ὑπὸ τὸν τίτλον «Σχολεῖα καὶ διδάσκαλοι τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ» ὁ κ. Βαλκίωνης μᾶς στέλλει τίτλους σπουδῶν καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1884—1886, πὺ ἀφοροῦν στὸν ἀείμνηστο πατέρα του Γεώργ. Βαλκίωνη, διδάσκαλον καὶ ἐκεῖνον, ἐκπορευόμενα ἀπὸ τὸ περίπυστο Ζωγράφειο Διδασκαλεῖο τοῦ Κεστορακίου, πὺ στᾶθηκε, γιὰ λίγα ἀτυχῶς χρόνια, φάρος στὶς θόρειες ἐκεῖνες προφυλακὰς τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Εἶναι ἀληθινὰ πολύτιμα στοιχεία γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Παιδείας ἐπὶ Τουρκοκρατίας.

Ὁ ἴδιος ὁ διδάσκαλος κ. Βαλκίωνης μᾶς στέλλει καὶ μιὰ σειρὰ βιβλίων γιὰ τὴ βιβλιοθήκη τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας, πὺ οἱ ἀναγνώσται βλέπουν σ' ἄλλη στήλη.

Τὸν εὐχαριστοῦμε καὶ πάλι γιὰ τὰ βιβλία, γιὰ τὰ λεπτά, γιὰ τὰ «χαρτιὰ» καὶ τοὺς καλούς του λόγους, πὺ συνοδεῦσθαι τις προσφορὰς του ὕστερα ἀπὸ δεσμούς πανήγυια ἐτῶν, γιὰ τὴν ἀνάπτυξη γλυκερῶν ἀναμνήσεων ἀπὸ τῆς παιδικῆς, τῆς μαθη-

ρος τοῦ ὑπαίθρου ἔχει ἀποδείξει πὺς τὸ κατώρθωσε. Καὶ θὰ μᾶς δώσει τὸ Ἡπειρωτικὸ πανόραμα στὶς 13 Μαΐου.

Τὴν ἱστορικὴ καὶ λαογραφικὴ ἐπέκταση θὰ κάμει ὁ Πρόεδρος τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας.

α.χ.μ.

τικῆς μᾶς ἀκόμα ἡλικίας πὺ μᾶς ἐπροκάλεσε ὁ ἀγαπημένος μᾶς διδάσκαλος.

Γράφει ὁ κ. Βαλκίωνης ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸ Δ. Συμβούλιον:

«Πρωτίστως σᾶς συγχαίρω... γιὰ τοὺς εὐγενεῖς πατριωτικοὺς καὶ ἐθνικοὺς σας ἀγῶνες πὺ κάνετε, γιὰ κείνους τοὺς Ἑλλητρες ἢ μᾶλλον τοὺς Ἡπειρώτες, πὺ στόλισαν τὴν Ἑλλάδα μᾶς μὲ τις προσφορὰς των καὶ τὲς θυσίαι των καὶ κοντεύουν νὰ πέσουν στὴν ἀφάνεια καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ Διαθῆκες των. Αὐτὸ δὲν εἶναι ἔργον τοῦ καθενὸς νὰ τὸ κάμει, διότι σὺν τοῖς ἄλλοις χρειάζεται καὶ ἡ μόρφωσις τὴν ὁποῖαν ἔχετε.

Σᾶς συγχαίρω καὶ εὐχομαι εἰς τὸν Θεόν, ὅπως σᾶς χαρίξει ὑγείαν καὶ δύναμιν νὰ συνεχίσετε τὸ θεάρεστον αὐτὸ ἔργον, γιὰ τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον θὰ σᾶς εὐγνωμονοῦν οἱ μεταγενέστεροι, ὄχι μόνον αἱ ψυχαι τῶν Δωρητῶν καὶ Εὐεργετῶν θὰ ἐκανοποιηθοῦν, ἀλλὰ καὶ αἱ εὐχαι τῶν ἀειμνήστων διατελεσάντων Προέδρων..., θὰ σᾶς συνοδεύουν».

α.χ.μ.

★ Ὁ Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου - Λαογράφος κ Ὑριος Δημ. Λουκατος μᾶς γράφει 17.4.77:

«Σᾶς εὐχαριστῶ, πὺ μὲ στέλνεται τακτικὰ τὸ Δελτίο τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας καὶ ἐνημερώνομαι γιὰ τις ὑρατηριότητές σας.

Χαίρομαι πὺ τὸ Δελτίο ἐξελίσσεται, ὅπως τὸ ἔλεγα καὶ σὲ βιβλιογραφικὸ καὶ χρονολογραφικὸ Ἄρχειο».

★ Ὁ δημοσιογράφος, Μέγας Ἄρχων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κύριος Στέφ. Λιππιώτης γράφει:

«Ἐλάβον τὸ Δελτίον Πνευματικῆς Ἐνημερώσεως τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας». Εἰς τὴν πρώτην σελίδα ἐστάθη ἰκαρμὸς ἀναγιγνώσκων τὸ μεγαλοφυὲς ἄρθρον σας «Ἀθηναγόρας ὁ Α' Μεγιστὴν τῆς Ὀρθοδοξίας». Σύντομον, περιεκτικόν, σαφές, ἐκπληκτικόν. Τί γλώσσα περίφημος. Ὅποια ἰδέαι ὑψηλαί. Ὅποια συναισθηματικότης. Ὅποση λεκτικὴ συνεκτικότης. Ὅποια φαντασία ἀποδίδουσα ζῆως τὴν πραγματικότητα. Ὅποια ἔξαρσις. Ὅ-

ποιον χαρίτωμα πνευματικὸν ἐνθυμίζον παλαιῶν φιλολόγους, μεστοὺς διωμάτων καὶ λεκτικῶν θαυμάτων.

Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀθηναγόρου ἀσφαλῶς ἠδύνηται εἰς τὰ διαζώματα τοῦ 7ου Οὐρανοῦ. Συνέλαβες τὸν Ἀθηναγόραν Ἡπειρώτην, ντόμπρον Τσαραπλανιώτην, καταπλήσοντα κοσμοπολίτην, καὶ θριαμβεύοντα οὐρανοπολίτην.

Εἶναι τὸ ἄρθρον σας μικρὰ συμφωνικὴ τοῦ Μπετόβεν».

Π. Φάληρον. 12.1.77.

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ

ΣΟΥΛΙΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

«Οἱ Σουλιῶτες» Κ. Πανταζῆ

Ἀθήνα: 1976

Ὁ Σουλιώτης ταξίαρχος ἐ.ἀ. κ. Κ. Πανταζῆς δὲν εἶναι μόνο τὸ δεκαεξάχρονο παλληκάρι — ἐθελοντὴς τοῦ 1912—13 στὸ ἐθελοντικὸ σῶμα τῶν 40 ἀνδρῶν τοῦ Ἐμμ. Κυπριάδη, ποὺ ξέροντας μὲ τὴν πιθαμὴ τὰ κατατόπια καὶ τὰ γιδοπεράσματα ὠδήγησαν τὴ διατεταγμένη στρατιωτικὴ φάλαγγα ἀπὸ τοὺς Δραμεσσούς, ὅταν ἄρχιζε ἡ μεγάλη καὶ τελευταία ἐπίθεση ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸ στρατὸ ἐναντίον τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ ἀπόρθητου φρουρίου, στὸν Ἅγιο Νικόλα μὲ τὸ ἱστορικὸ ἀποτέλεσμα νὰ αἰφνιδιασθοῦν οἱ Τούρκοι ποὺ ὑπερᾶσπιζαν μία ἀπὸ τὶς κυριώτερες διόδους στὰ πλευρὰ τοῦ Μπιζανιοῦ, νὰ σπάσουν, νὰ τραποῦν σὲ ἄτακτη φυγὴ τὸ πρωῒ τῆς 20ης Φλεβάρη τοῦ 1913 καὶ ἔτσι νὰ ἀνοίξῃ ὁ δρόμος γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν Ἰωαννίνων καὶ συνακόλουθα ὅλης τῆς ὑπόδουλης Ἡπείρου.

Δὲν εἶναι μόνο ὁ πολεμιστὴς Σουλιώτης, ὁ φορτωμένος μὲ τὴ βαρεῖα κληρονομιά ποὺ κατάφερε νὰ ἀνταποκριθῆ μὲ τόση πληρότητα στὸ κάλεσμα τῶν προμάχων τῆς λευτεριάς καὶ τῶν θυσιῶν τῶν συμπατριωτῶν του, ὥστε σὲ τίποτα νὰ μὴν ὑστερῆ ἀπ' αὐτοὺς. Δὲν εἶναι μόνο αὐτός, ποὺ μὲ τοὺς σταυραετοὺς Ἡπειρωτῆς μαχητῆς, ὅπως τόσο ἐπιτυχημένα τοὺς χαρακτηρίζει ὁ καθηγητὴς κ. Τσουκανέλης σὲ πρόσ-

φατο δημοσίευσμά του, συντέλεσε ὅσο πολὺ λίγοι γιὰ νὰ πάρῃ ὑπόσταση καὶ νόημα τὸ ἔπος τοῦ 1940, οὔτε μόνο ὁ ἐλεύθερος πολιορκημένος τῶν Γρεβενῶν, ὁ ὁποῖος τελικὰ κέρδισε τὸν ἀγῶνα, ποὺ τοῦ εἶχε ἀναθέσει ἡ πατρίδα. Ὅταν ἀποσύρθηκε ἀπὸ τὸ στρατὸ δὲν ἐπαναπαύθηκε στίς δάφνες, ποὺ τὶς ἔδρεψε μὲ τὸ σπαθὶ καὶ τὴν ἀξία του.

Ἄλλη ἐπίμοχθη δουλειὰ ἀνέλαβε. Καταπιάστηκε νὰ γράψῃ, νὰ ἱστορήσῃ μὲ μεγάλη ἐπιτυχία τὰ χρόνια τῶν πολέμων, ποὺ ὁ ἴδιος ἔζησε ἔντονα.

Δημιουργήματα αὐτῆς του τῆς προσπάθειας εἶναι:

1) Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας (1919—1922). Ἔκδοσις «Δωδώνης» 1972.

2) Τὸ ΔΥΟ ΟΧΙ. Ἑλληνοϊταλικὸς καὶ Ἑλληνογερμανικὸς πόλεμος (1940—41). Ἔκδοσις «Δωδώνης» 1972.

Δὲ σταμάτησε ὥστόσο οὔτε ἀρκέστηκε μὲ τὰ ἀξιόλογα αὐτὰ ἐπιτεύγματα. Προχώρησε καὶ ἀγωνίστηκε νὰ τελειώσῃ καὶ τὸ τρίτο ἔργο του, ποὺ εἶναι οἱ προσφιλεῖς συμπατριῶτες τοῦ «οἱ Σουλιῶτες, ἱστορικὴ πραγματεία». Εἶναι προῖον μόχθου πολλοῦ, προσπάθειας ποὺ φθάνει στὰ ὅρια τοῦ ἀπίθανου, ἀν ἔχωμε ὑπ' ὄψην μας τὶς συνθήκες ποὺ γράφτηκε τὸ βιβλίον.

Οἱ Σουλιῶτες τοῦ κ. Πανταζῆ εἶναι ἔργο ὀγκωδέστατο. Ἀριθμεῖ 552 σελίδες. Εἶναι κατανεμημένο σὲ τρία μέρη καὶ σὲ 34 κεφάλαια συνολικά. Στίς σελίδες του, στήν κάθε σελίδα, εἶναι βαθύτατα ἀποτυπωμένη ἡ δύναμη τῆς ψυχῆς τοῦ Σουλιώτη τῆς ἐποχῆς μας, ὁ διακαὴς πόθος του, νὰ δώσῃ τοὺς Σουλιῶτες ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ 16ου αἰῶνα, ὅταν πρωτανέβηκαν κυνηγημένοι ἀπὸ τὸν ἀνελέητο κατακτητὴ καὶ σφηνώθηκαν στὸ ἀπροσπέλαστο βουνὸ τῆς Μούργκας γιὰ νὰ ζήσουν λεύτεροι, ἕως τὸ 1912—13 μὲ πληρότητα ἐπαινετῆ, μὲ τεκμηρίωση ἀναμφισβήτητη.

Διάβασε πολὺ, ἀνέτρεξε σὲ πηγές καὶ σὰν ἀληθινὴ μέλισσα ρούφηξε τὸ νέκταρ, ἀντλήσε, κοπίασε, μόχθησε ὑπεράνθρωπα, σύνθεσε, πέτυχε. Πέτυχε νὰ μᾶς δώσῃ ἀνάγλυφη τὴν εἰκόνα ὀλίγων ξεχωριστῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι μὲ τὶς παλληκαριές, τοὺς ἀδιάλειπτους ἀγῶνες, τὶς ἀπειρες θυ-

οιες τους, μιά φούχτα αυτοί έδωσαν τόσα πολλά στο Έθνος μας, ώστε να του ανοίξουν το δρόμο για να ξεσηκωθεί και να αποκατασταθί. Οι Σουλιώτες είναι αναγέρρητα οι διαλεχτοί ανάμεσα στους διαλεχτούς Έλληνες, είναι οι πρώτοι.

Η συμβολή του κ. Πανταζή με το έργο του «οι Σουλιώτες» έρχεται σαν επισφράγιση στα αισθήματα αγάπης, σεβασμού και θαυμασμού, που έχουν όλοι οι Έλληνες για τους προμάχους αυτούς της χιλιετραγουδημένης λευτεριάς των Έλλήνων.

Καταλληλότερος έκφραστής γι' όλα αυτά δε μπορούσε να υπάρξει από το Σουλιώτη σύγχρονο αγωνιστή.

Και κάτι άλλο θα μπορούσε να προσθήκη κανένας σ' αυτό το σημείωμα.

Από τα κλέη των Σουλιωτών και τις παλληκαριές τους, που με τόση ενάργεια διεξέρχεται ο κ. Πανταζής στο βιβλίο του, έρχεται σαν απόηχος και ένα άλλο πολύ έλπιδοφόρο μήνυμα για τις διαφορές που έχουμε με τους κακούς γείτονές μας.

Η Σουλιώτικη Συμπολιτεία με τα λίγα όρεινά χωριά και ή επιθίωσή της, καρφή στο μάτι της άχανοῦς αυτοκρατορίας των Σουλτάνων απέδειξε περίτρανα τη σαθρότητά της, όπως είχε γίνει με τους μωρίους του Ξενοφώντα, την αποσύνθεσή του Περσικού Κράτους και την ύποταγή του από το Μεγάλο Άλέξανδρο.

Οι Εύρωπαιοι θεμεριούσαν έναν καιρό το τουρκικό κράτος ως το μεγάλο άσθενή. Τι έμεσολάβησε για να διαπιστώσουν την ισχύ του; Ίσια, ίσια τώρα με τα έσωτερικά τους γάλια επιδεινώθηκε ή άρρώστια τους. Η μπορούν να πάρουν για μέτρο τη δική μας περιστασιακή συντριβή του 1922, που ήταν απόφαση άδειού χειρισμού των πολιτικών μας πραγμάτων από πολιτικούς όχι κατάλληλους για τη μεγάλη εκείνη εποχή.

Οι Τούρκοι δεν άλλαξαν και οι Σουλιώτες ξαναζωντανεύονται από το συμπατριώτη τους έρχονται πολύ επίκαιρα να μας το θρονιοφωνάξουν.

σ.λ.

Στόν πρώτο ποδίτη της Δημοκρατίας

Στις 14 'Απριλίου 1977 ο Πρόεδρος και ο Γεν. Γραμματέας της Έταιρείας έπεσκέφθησαν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κύριον Κωνσταντινον Τσάτσον.

Αν στον έμάλδ πολιτικό βίο της χώρας οι Παύλος Κουντουριώτης και Άλέξ. Ζαίμης, είτε με τα μεγάλα όνόματα οι δύο, είτε και με τις προσωπικές του πράξεις ο πρώτος έξεπροσώπησαν το ήρωικό, το πνεύμα της θυσίας, της νεωτέρας Ελλάδος, ο σημερινός Πρόεδρος της Δημοκρατίας αναγέρρητα εκπροσωπεί την σημερινή πνευματική Ελλάδα.

Στόν κορυφαίο πνευματικό Έλληνα οι εκπρόσωποι της Έταιρείας επέδωσαν χρυσόδέτους τέμους των από τοῦ 1961 έμιλιών της και παρέστησαν το έργο και τους σκοπούς γενικά αυτής.

Απαντα Χρ. Χριστοβασιίδη

Η Κυρία Τιτίνα Χριστοβασιίλη - Μπακοπούλου φαίνεται ότι προσανατολίζεται όριστικά στην απόφαση της έκδόσεως των Απάντων του άεμνήστου Ήπειρωτογράφου πατέρα της, Χρήστου Χριστοβασιίλη.

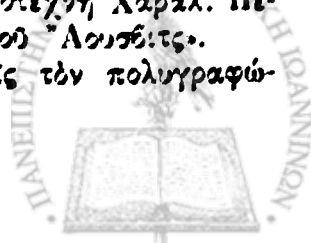
Είναι καιρός σαράντα χρόνια μετά το θάνατό του (21.2.1937) να ίδούν επί τέλους το φώς με επανέκδοση τα από χρόνια έξηντημένα έργα του, όσο και τα Άνέκδοτά του προς μεγάλη χαρά των παλαιών, που ζούν στη μνήμη τους, όσο και των νέων που θέλουν να τα γνωρίσουν.

Τίποτε δεν δικαιολογεί την πάρα πέρα καθυστέρηση αυτής της χαράς στον πνευματικό κόσμο της Ελλάδος.

Βραβεύσεις

Η νεοσύστατη Ήπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών σε προκηρυχθέντα διαγωνισμό Διηγήματος έκρινε άξιο έραβεύσεως και έβράβευσε μόνο το διήγημα του Ήπειρώτη Λογοτέχνη Χαράλ. Πέτσου «Το φάντασμα του Άουσίτς».

Συγχαίριμε και μετς τον πολυγραφώτατο Χαρ. Πέτσο.

Ἐκθέσεις Ζωγραφικῆς καὶ Φωτογραφίας

Ἀπὸ τὴν πλούσια πνευματικὴ δραστηριότητα τῆς Ἡπειρωτικῆς Παροικίας τῆς Πρωτεύουσας σημειώνομε τὶς ἐπόμενες εἰδήσεις καὶ προαναγγελίες:

**Ἐκθεση Ζωγραφικῆς Εὐ-
αγ. Τζάκου**

Ἐγίναν στίς 15 Ἀπριλίου, στὴ Γκαλερί «Ρωμαῖος» Βαλαωρίτου 98, τὰ ἐγκαίρως Ἐκθέσεως ζωγραφικῆς στὴν ὁποίαν ἐκθέτουν ἔργα τοὺς ὁ Ἡπειρώτης Ἀρχιτέκτων - Ζωγράφος Εὐάγ. Τζάκος καὶ ὁ Ἀγ. Ἀἰθαζόγλου.

Ἡ Ἐκθεση εἶναι ἀνοιχτὴ στὴ διάθεση τῶν Φιλοτέχνων ἀπὸ 15 Ἀπριλίου μέχρι 30 Ἀπριλίου καὶ στίς ὥρες 10—2 πρωῶν καὶ 7—10 βραδυνῶν.

**Ἐκθεση Φωτογραφίας
Κ. Μπαλάφα**

Στὰ πλαίσια τῶν Καλλιτεχνικῶν Ἐκδηλώσεων τοῦ προσωπικοῦ τῆς ΔΕΗ ἐγκαινία στίς 26 Ἀπριλίου στὴν αἴθουσα τῆς Χαλκοκονδύλη 28 τῆς Ἐκθέσεως Φωτογραφίας τοῦ συμπατριώτη μας Καλλιτέχνη Κ. Μπαλάφα.

Ἡ Ἐκθεση ἀνοιχτὴ 26 Ἀπριλίου — 10 Μαΐου πρωῶν ὥρες 11—1 ἀπογευματινῶν 6—9.

Χοροεπερίδα τῆς Πανηπειρω- τικῆς Συνομοσπονδίας

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς «Πανηπειρωτικῆς Συνομοσπονδίας» (νέα Διοίκηση, Πρόεδρος Κώστας Νάσης, Γεν. Γραμματεὺς Γιάννης Δεματάκης) ὀργανώνει στίς 23 Ἀπριλίου 1977, στὸ «King George» χοροεπερίδα. Στὸ πλούσιο καὶ ποικίλο πρόγραμμα «θὰ δεσπόζει φυσικὰ τὸ ἠπειρωτικὸ χρῶμα καὶ ἀτμόσφαιρα».

«Τὰ σῦκα ὠριμάζουν βδέπον- τας τό 'να τ' ἄλλο»

Μ' αὐτὴ τὴ θαυμάσια ἑλληνικὴ παροιμία, ἀδημοσίευτη καθὼς νομίζω, πού ἄκουσα ἀπὸ τὰ χεῖλη γέροντα, 88 ἐτῶν, πού ὄλη του τὴ ζωὴ ἔζησε στὴν Ἑλληνικὴ Πόλη τιτλοφορῶ τὸ σημείωμα τοῦτο γιὰ νὰ παραστήσω τὸ παρήγορο φαινόμενον τῶν τελευταίων ἐτῶν.

Καὶ ἐξηγοῦμαι ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν παροιμία.

Μερικὰ φρούτα, μούσμουλα, φράουλες, βερίκοκα ἔχουν μιὰ σύντομη ὁρομαία ὠρίμανση — τροχιά, πού καλὰ - καλὰ δὲν τὰ προφταίνομε, ἀν μάλιστα οἱ ψυκτικοὶ σύγχρονοι θάλαμοι γιὰ μερικὰ δὲν παρατείνουν τὴ ζωὴ τους.

Ἄλλο πράγμα συμβαίνει μὲ τὰ σῦκα. Γεννιοῦνται καὶ ὠριμάζουν στὴ μάνα τους τὴ συκιά, σύμφωνα μὲ μιὰ ἄλλη εὐστοχη γεωργικὴ παροιμία τοῦ παρατηρητικοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, «τῆς Ἁγίας Μαρίας (17 Ἰουλίου) σῦκο καὶ τ' Ἀϊ-Λιὸς (21 Ἰουλίου) σταφύλι», καὶ ἀπὸ μικρὰ γίνονται μεγάλα καὶ ὠριμάζουν ὡς τὰ τέλη Σεπτεμβρίου. Εἶναι πραγματικὰ σὰν νὰ ὠριμάζουν βλέποντας τὸ ἓνα τ' ἄλλο, σὲ μιὰ ἀμίλλα ὠριμάνσεως.

Θέλω μὲ τοῦτο νὰ τονίσω τὴν ἀναγεννητικὴ πορεία τῆς ἔρευνας τῆς πατρικῆς ἱστορίας καὶ τῶν πολιτιστικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν παραδόσεων τοῦ Λαοῦ μας.

Ἰδρύματα, Νομικὰ Πρόσωπα, Κοινοφελεῖς Ὄργανισμοὶ ἀκόμα καὶ Ἰδιωτικὲς Ἐπιχειρήσεις, Τράπεζες κ.λπ. ἔχουν ἀποδυθῆ τὰ τελευταῖα χρόνια σὲ μιὰ κίνηση ἐκδόσεως - ἀποθησαυρίσματος ποικίλης μορφῆς αὐτῶν τῶν καλλιτεχνικῶν δημιουργημάτων.

Λευκώματα, Ἡμερολόγια, Πανδέκτες κάνουν προσιτὰ στὸν σημερινὸ φιλότεχνο πολύτιμους προγονικοὺς θησαυροὺς.

Ἡ κίνηση ἔχει προχωρήσει καὶ πάρα πέρα ἀπὸ Σωματεῖα καὶ Ἰδιῶτες, ἀκόμα καὶ σὲ μικροαγτικεῖα, ὅπως τὰ ἐπιστολικά — εὐχετήρια, ταχυδρομικά Δελτάρια, μ' ἓνα ζεστὸ χειρόγραφο λόγο. Ξεφεύγομε ἀπὸ τὰ παλιὰ τὰ ἐξεζητημένα μὲ τὴν παράσταση, τὰ πουλάκια, πού βγαί-

νουν απ' τ' αυγά η τις καμπάνες και τα κεριά, που η φαντασία έχει κολλήσει στις αέναες και βαρετές επαναλήψεις.

Σταματώ εδώ και ξεχωρίζω από το πλήθος των ευχετηρίων — πώς να τα πετάξεις;

Στο ευχετήριο του Δημήτρη Κόκκινου Διευθυντού της «Ηπειρωτικής Έστιας».

Έχει στο έσωτερικό του. Στη μιά δψη τονισμένο το Δημοτικό τραγούδι «Τ' έχεις καημένη πλάτανε...» και στην άλλη γνωστή παλιά γκραβούρα των Ιωαννίνων με τη λίμνη και το Μιτσκέλι στο βάθος.

Στο Ευχετήριο - Δελτάριο του Δημήτρου Ιωαννίνων κ. Κώστα Μπέγκα.

Είναι μιά θαυμάσια ξυλογραφική απεικόνιση από το αρχοντικό του Μίσιου του Β. Παπακόστα. Γιάννενα. 1972, τόσο έλκυστική.

Δώρα - καλούδια - καλοπρόδεχτα όπως οί συκομαίδες της καλής Ήπειρώτισσας γιαγιάς, που τις φύλαγε για να τις προσφέρει στο άγκόνι της με τη λατρεία της μαζί.

α.χ.μ.

Οι δωρεές για κοινωφελείς σκοπούς εκπίπτουν από το φορολογητέον εισόδημα.

«ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»

Μηνιαία έκδοσις της ομωνύμου
Εταιρείας.

Ακαδημίας 64. Αθήναι

Υπεύθυνος Έγλης

ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Τερψιθέας 64 - Αγία Παρασκευή

Τυπογραφείον

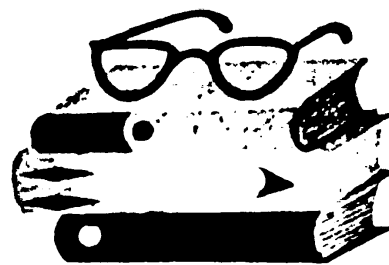
Α. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Γ. ΜΗΡΟΥΖΙΩΤΗΣ

Κωλέττη 4 - Αθήναι

Τηλ. 36.33.138

Τυπώνεται σε 3.000 αντίτυπα και αποστέλλεται στους άκρωτάς με προαιρετική συνδρομή.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Η «Βιβλιοθήκη της Ήπειρωτικής Εταιρείας» καθημερινώς εμπλουτίζεται με ποικιλία βιβλίων.

Θερμές ευχαριστίες εκφράζει το Διοικ. Συμβούλιον προς τους ευγενικούς αποστολείς ευχόμενον να έρθει ή εύλογη στιγμή, που αυτά με τη βοήθεια Αναγνωστηρίου θα γίνουν κτήμα των Ήπειρωτών Αναγνωστών και των φίλων της ήπειρωτογνωσίας.

Ιδιαίτερα θερμές ευχαριστίες εκφράζονται στην κυρία Πλέκτρα Δ. Σαλαμιάγκα την «χορηγό» της Εταιρείας, προς έκδοση της λαμπράς μελέτης του Καθηγητού κυρίου Δ. Λουκάτου Παρορμητικός λόγος των Ήπειρωτών» που μās έστειλε δπλα σχεδόν τα βιβλία του άειμνήστου Ήπειρωτογράφου Δημήτρη Σαλαμιάγκα και στον κύριο Ματθαίο Βαλκώνη, με τα βιβλία του όποιου αρχίζει ό επόμενος πίνακας.

Λάβαμε τα έξης βιβλία από τον Κύριον Ματθαίον Γ. Βαλκώνην:

— Αριστοτέλους Βαλαωρίτου, Ποήματα. Αθήναι, 1925.

— Α. Ravand: Ίδού, διατί, ποτέ. Κων) λης. 1922.

— Νικ. Πατσέλι: Η Συμβολή των Ήπειρωτών, Ιωάννινα.

— Τού ίδιου: Γεώργιος Σταύρου, Ιωάννινα 1929.

— Γ. Λαμπρινού: Μορφές του Είκοσιένα, Αθήνα 1945.

— Ρωσικά Διηγήματα. Αθήναι 1921.

— Έλπίς πέραν τού τάφου.

— Αικατ. Ζάρκου: Ο Θεός εν τη φύσει. Αθήναι 1878.

— Γ. Α. Γεωργιάδη: Αί έθνικαι διεκδικήσεις. Αθήναι.

— THILLI — Γ. Γρατσιάτου: Είταγο-

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Λαϊκὴ Ἱατρικὴ

Ἄν ἡ λαϊκὴ ἱατρικὴ σὰ παθολογικὰ καὶ τὰ χειρουργικὰ ἐσημείωνε ἐπιτυχίες, χάρις κυρίως στὴν ἰσχυρὴ καὶ ἀκατάβλητη κρᾶσι τῶν προγόνων μας καὶ τὴν ἰκανότητα αὐτοθεραπείας, σὰ «ψυχικὰ νοσήματα» ἦταν τέλεια ἡ ἀδυναμία τῆς. Τί μπορούσαν νὰ ξαίρουν οἱ ἀφελεῖς ἐκεῖνοι «ἱατροὶ» ἀπὸ τὸ μυστήριον τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τοῦ ἀνθρώπου; Εἶνα: ἀξιοσημείωτο ὅμως, ὅτι πρόσεξαν δύο στοιχεῖα σημαντικά.

Ἡ διατάραξις τῶν φρενῶν τοῦ ἀνθρώπου ἀφήνει ἀκιδένητες τὴς τυφλὰς δυνάμεις του καὶ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐπικίνδυνος στοὺς συναθρώπους του καὶ ὅτι συνεπῶς ἔπρεπε μὲ κάθε τρόπο, οἱ δυνάμεις αὐτὰς νὰ περιορισθοῦν καὶ νὰ κατευνασθοῦν.

Δὲν ξαίρω «ἱστορικὴ καταγραφή» τῆς ἰδρύσεως τοῦ τρελλοκομείου τῆς Πέπελης. Ξαίρω ὅμως πόσο παλαιὰ ἦταν ἡ ἀναγνώρισις του, ποῦ εἶχε γίνῃ σὲ χρόνια μακρινά.

Χριστιανοὶ φέρναν τοὺς ἀρρώστους τοὺς ἀπ' ὅλη τὴν περιοχὴ, ἰδίως τοὺς ἐπικίνδυνους σχιζοφρενεῖς καὶ μανιακοὺς, ὅσους

δὲν μπορούσε νὰ κρατήσῃ κοντὰ ἡ ἀγάπη τῶν συγγενῶν.

Συχνὰ ἐδίλεπε ἀρρώστους ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὴν Αὐλῶνα καὶ ἀπὸ τὴν Πρέβεζα. Κοντὰ μὲ τοὺς ἀρρώστους ἔμενε διαρκῶς καὶ κάποιος συγγενὴς τους. Ἔτσι ἡ ἐπιμέλειαν τῆς Μονῆς ἦσαν διπλῆ. Εἶπαμε ὅμως ἄλλοῦ πόσι, ἡ ἐλευθεριότητα τῆς Ἀγίας Τριάδος. Δὲν ἔπαιρνε οὔτε νοσήλια οὔτε ξενοδοχειατάνα. Ὅ,τι: θέλαν δῖναν.

Οἱ ἄρρωστοι ἔμεναν χωριστὰ ἄνδρες καὶ γυναῖκες σὲ ὠρισμένα κελιά. Αὐτὸ γιὰ τοὺς «ἡσυχούς» ἀρρώστους. Κάθε πρωτὴ πηγαῖναν στὴν ἐκκλησίαν καὶ διαβάζονταν εἰδικῆς γι' αὐτοὺς εὐχῆς.

Τοὺς μανιακοὺς, ὅσων τὸ νοῦ εἶχαν σκεπάσει: τὰ πυκνὰ σκοτάδια καὶ ἐθδλωναν καὶ ματώναν τῆς μανίας τὰ γυμνά νόγια τὰ λογικά τους, τοὺς ρίχναν στὴς μπέριτσες ὑπόγειαν θολωτὰ τῆς Μονῆς κουρασινδύματα θεμένους σὰ κ ο ὄ τ σ ο υ ρ α καὶ ἐκεῖ εἶτε κλαῖγαν, εἶτε γελοῦσαν! Ὁ δόγμος αὐτὸς πικρῶτα σὰ δάδη τῶν ὑπογείων καὶ ὅσο ἔδωγαινε ἀπὸ τὰ μικρὰ στενά, παράθυρα - πολεμιστρες χανόταν σὸ δυνατό τῶν πουργαριῶν θρόισμα, σὰ κέδρα, στὴς βατσουνιές καὶ σὰ σκαρπιά, ποῦ ἦταν ἀδιαπέραστα καὶ ἀπὸ φίδια ἀκόμα.

Τί ἦταν τὰ κούτσουρα;

Ἔνα ἐὰρὸ μαδέρι ἀκατέργαστο χάμω στὸ σιάδι τοῦ κελλιοῦ, τῆς μπέρτσας, μὲ δύο ἐγκοπὲς σὲ ἀπόστασι ἑνὸς μέτρου ἢ μὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Στὴς ἐγκοπὲς περνοῦσαν τὰ κιάμια, στοὺς ἀστραγάλους, τοῦ ἀρρώστου. Πάνω ἀπὸ τὸ μαδέρι ἄλλο μαδέρι προσκαρμωμένο μὲ χαλκιάδες στὸ πρῶτο καὶ ἔτσι τοῦ ἀρρώστου τὰ πόδια μαγκωμένα καὶ ἀσάλευτα στὸ κούτσουρο. Τὸ ἴδιο καὶ τὰ χέρια.

Σ' αὐτὴ τὴν ἀνάσκελη στάσι: ἔμενε δέκα πέντε μέρες μόνον μὲ ψωμί καὶ νερό, συχνὰ μέσα σ' ἕνα σωρὸ ἀνθρώπινης κοπριάς, ποῦ καθάριζε κάποτε - κάποτε ἕνας δούλος τῆς Μονῆς. Οἱ τυφλὰς δυνάμεις πέφτανε, ὁ μανιακὸς μαλάκωνε καὶ τὸ σαλεμένο τὸ λογικὸ ἐκδηλώνονταν σὲ τραυλισματα καὶ σὲ γάχανα θλιβερά.

Ἡ ἔρημη ἡ ἀδελφή, ἡ ἡ κατημένη γυναῖκα καθόταν θουδὴ καὶ κλαμένη, ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ κελλιοῦ.

Βοήθειά τους ἡ Ἁγία Τριάδα!

(Εἰκονογραφημένη Ἡπειρος, Τόμ. Α'. 1961, Ἁλεξ. Χ. Μαμμουσιῶλου).

- γι' εἰς τὴν Ἠθικήν. Ἀθήνα: 1922.
- Κ. Τζόδα: Στὴ Βέθειο Ἡπειρο. Ἀθήνα: 1964.
- Παν. Νέζη: Μῦθοι τῶν ἀρχαίων προγόνων μας. Πάτρα.
- Σύντομος Πολιτικὴ Ἱστορία τοῦ Βορ καὶ ζήτηματος. Ἀθήνα: 1967.
- Παράπονα καὶ διαμαρτυρίαι τῶν ἀκριτικῶν περιοχῶν. Ἀθήνα: 1960.
- Α. Σαμουράκης: Στοιχεῖα Γαλλικῆς Γραμματικῆς. Ἀθήνα: 1851.
- Α' Σώμα Στρατοῦ: Οἱ θυσίαι τῆς Ἡπείρου. 1949.
- Ι. Φραγκιδάκη: Τὰ Ἑλληνικὰ Ἰδιαιτά. Ἀθήνα: 1945.
- Γεν. Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ: Ἡ Ἑλλὰς ὡς θρησκευτικὸς μυσταγωγός. Ἀθήνα: 1962.
- Τὸ Κ.Κ.Ε. καὶ ἡ Βόρειος Ἡπειρος.
- Περιοδικόν: Βόρειος Ἡπειρος. Τεύχη ἀρ. 2, 3, 4, 6, 7, 12, 17, 19, 20, 22, 23, 26.
- Ἡπειρ. Ἐταιρείας: Λογοδοσία πεπραγμένων ἔτους 1939. π. σ:

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

1906, ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ 1934

ΕΙΣΔΟΧΗ «ΦΙΛΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ» 1976

ΑΘΗΝΑΙ, ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 64, Τ. 143

ΤΗΛΕΦ. 82.48.202 - 65.11.669

Ἀξιότιμον Κυρι.....

2 Τερεζαρίαν
Καὶ Παναγιωτίαν
Ιωάννιναν

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Ἡ «Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία» Ἀθηνῶν ὀργανώνει τὴν Τετάρτην, 11ην Μαΐου 1977, ὥραν 7.30 μ.μ. εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας (Ἐλευθερίου Βενιζέλου 22 - Ὀμήρου) τὴν ὀγδόην κατὰ σειράν πνευματικὴν ἐκδήλωσιν τῆς περιόδου 1976—1977.

Κατ' αὐτήν: θὰ προβληθοῦν ἐγχρωμαε εἰκόνες ἀπὸ τὸν Ἡπειρωτικὸν χῶρον τοῦ κ. Ἀποστ. Βερτοδοῦλου, Ἐπιτίμου Προέδρου τοῦ Ὀρειβατικοῦ Ἰωαννίνων.

Τὴν ἱστορικὴ καὶ λαογραφικὴ ἐπένδυση θὰ κάμει ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας.

Παρακαλοῦμεν, ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ τιμῆσετε τὴν Ἡπειρωτικὴ Ἐσπερίδα μὲ τὴν παρουσία σας.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ

Ὁ Πρόεδρος
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
ΣΤΑΘΗΣ ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ